

Zelena akcija poziva studente da se uključe u „Laboratorij za *uradi-sam* održivost“

Zelena akcija poziva studente, ponajprije one tehničkih, ali i drugih fakulteta, da se uključe u projekt nazvan “Laboratorij za *uradi-sam* održivost”. Svrha ovog projekta jest stvoriti platformu koja bi trebala podizati svijest i omogućiti prijenos znanja najširem krugu građana o jednostavnim tehničkim rješenjima i postupcima koji bi njihove svakodnevne aktivnosti trebali učiniti „održivijima“, tj. prihvatljivijima za okoliš.

Spomenuta rješenja trebala bi biti vezana uz štednju energije, iskorištavanje obnovljivih izvora energije, kompostiranje i iskorištavanje organskog otpada u kućanstvu, urbano vrtlarstvo, reciklažu i iskorištavanje resursa iz otpada, ponovnu uporabu i vraćanje u život odbačenih predmeta, održivi transport, štednju resursa i druge aktivnosti koje doprinose održivosti u svakodnevnom životu. Ova rješenja trebala bi biti jednostavna i niskotehnološka (*low-tech*), tj. takva da ih i tzv. obični građani uz pomoć lako dostupnih alata mogu izraditi u svome kućanstvu. Neki od mogućih primjera takvih rješenja jesu: solarni kolektori za toplu vodu izgrađeni u samogradnji, solarna kuhala, kućni komposter, teretni bicikli ili biciklističke prikolice za teže terete...

Laboratorij za *uradi-sam* održivost trebao bi raditi na podizanju svijesti o takvim rješenjima, ali i na direktnom prijenosu znanja i vještina koje bi trebale omogućiti svakome da ih primjeni u svom vlastitom kućanstvu. U tu svrhu bi u sklopu projekta bile izrađene i putem interneta besplatno distribuirane detaljne tehničke upute, nacrti, fotografije, video priručnici i slično. Tehnička rješenja na kojima će se u sklopu projekta raditi bila bi realizirana i u praksi, tj. izgrađena i izložena (dostupna na uvid svima zainteresiranima) u radionici *Laboratorija*, tj. prostorijama Zelene akcije.

Laboratorij bi trebao ne samo širiti znanja o postojećim rješenjima, već i doprinijeti njihovom poboljšanju i usavršavanju – bilo iznalaženjem načina da se njihova izrada učini lakšom i jeftinijom ili, pak, uvođenjem inovacija koje bi trebale omogućiti da bolje služe svojoj svrsi. Upravo u ovom posljednjem segmentu (poboljšanje i usavršavanje postojećih rješenja ili pronalaženje posve novih) naročito je važno sudjelovanje studenata, posebice studenata tehničkih fakulteta.

Jedna od koristi koju bi studenti trebali imati od sudjelovanja u projektu je prilika da teorijska znanja primjene u praksi i da usvoje neke praktične vještine kroz direktnu suradnju s iskusnim praktičarima (pojedincima iz Zelene akcije koji su tokom više godina vodili radionice samogradnje solarnih kolektora, volontirali u biciklopopravljaoni Zelene akcije, pokretali projekte urbanog vrtlarstva, održavali radionice o mogućnostima povećanja energetske učinkovitosti u kućanstvima, itd.). Također, u sklopu *Laboratorija* studenti bi na raspolaganju imali prostor za rad i alate koji im inače možda nisu tako lako dostupni.

Što konkretno namjeravamo napraviti u sklopu projekta?

Želja nam je da u sklopu *Laboratorija* produciramo minimalno 3 tehnička rješenja koja omogućuju veću održivost u različitim aktivnostima svakodnevnog života. Teme, odnosno namjene, za dva od spomenuta tri rješenja zadane su unaprijed – to su **ljudskom snagom pogonjena mobilnost (human powered mobility)** i **iskorištavanje organskog otpada** (u kućanstvu). Tema trećeg rješenja je otvorena, odnosno ostavljena na volju samim predlagateljima, pod uvjetom da je u skladu s gore izloženim osnovnim načelima projekta, tj. da je riječ o jednostavnim, niskotehnološkim rješenjima koje je moguće realizirati uz pomoć lako dostupnih alata i koja imaju potencijala svakodnevne aktivnosti običnih ljudi učiniti održivijima. Kreatori ovih rješenja bili bi studenti koji bi svoje prijedloge slali na natječaj. Prijedloge odabrane na natječaju realizirali bi (izgradili) u sklopu projekta sami predlagачi (studenti), po potrebi uz pomoć iskusnijih (tehnički vještijih) volontera Zelene akcije. Materijale potrebne za realizaciju, alate te prostor za rad osigurala bi Zelena akcija. Izgrađena rješenja bila bi dostupna na uvid građanima u prostorijama Zelene akcije a upute za njihovu izradu bile bi objavljene na web stranicama projekta.

Uvjeti za sudjelovanje u projektu

- Predlagачi tehničkih rješenja moraju biti studenti. U okviru projekta na umu smo imali prije svega studente tehničkih znanosti, studente biotehničkih znanosti (agronomija, biotehnologija, šumarstvo...), kao i studente pojedinih umjetničkih studija kod kojih je tehnička komponenta od velike važnosti (npr. industrijski dizajn), ali će se natjecati moći i studenti drugih područja, pod uvjetom da u tehničkom opisu rješenja pokazuju odgovarajuću razinu tehničke vještine i jasnu ideju o mogućnostima realizacije.
- Predlagачe, tj. potpisnike prijedloga rješenja smatrat će se **koordinatorima izrade** (unatoč tome što rješenja – kako u fazi pripreme, tako i u realizaciji – mogu biti djelo više osoba, odnosno tima). Koordinator izrade odgovoran je da uz pomoć osoblja i volontera *Laboratorija* rješenje izvede do kraja.
- Troškove materijala i alata za izradu odabranih rješenja snosi *Laboratorij*, odnosno Zelena akcija. Troškove materijala kao i alate potrebne za realizaciju rješenja treba unaprijed navesti u obrascu za prijavu. Troškovi specificirani u inicijalnom prijedlogu ne mogu biti premašeni u fazi realizacije. Troškovi realizacije pojedinog rješenja ne smiju premašiti 5000 (pet tisuća) kuna.
- Koordinator izrade rješenja, odnosno članovi njegovog tima, neće biti financijski nagrađeni, osim što će im biti financirani materijali potrebni za realizaciju rješenja, no određenom satisfakcijom može se smatrati to što će imati priliku koristiti prostranu i relativno dobro opremljenu radnu prostoriju u središtu grada (Frankopanska 1) te steći praktične vještine kroz direktan rad s pojedincima koji već imaju značajno iskustvo sudjelovanja u različitim projektima vezanima uz *uradi-sam* održivost.
- Sama konstrukcija tehničkih rješenja/predmeta predloženih u prijedlogu odvijat će se od 8. rujna do 8. prosinca 2014. godine.
- Konačno tehničko rješenje producirano u sklopu projekta bit će licencirano pod uvjetima “Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International” licence (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>) što znači da su svi slobodni dijeliti i dalje distribuirati tehničku dokumentaciju i sami realizirati tehnička rješenja u skladu s njom (uključivo i za komercijalne projekte), s time da su dužni navesti autorstvo. Koordinator izrade rješenja, odnosno članovi njegova tima, smatrat će se autorima.
- Tehnička rješenja (sami fizički predmeti) realizirani u sklopu projekta ostaju u vlasništvu Zelene akcije i bit će izloženi, tj. dostupni na uvid građanima, u prostorijama Zelene akcije barem do kraja 2015. godine.

Kriteriji procjene prijedloga tehničkih rješenja/projekata

- Tehničko rješenje realizirano u sklopu projekta treba doprinosti osobnoj održivosti. Najvažnije pitanje na koje ćemo u sklopu evaluacije prijedloga tražiti odgovor jest: U kojoj mjeri rješenje doprinosi navedenom cilju?
- Jednostavnost izvedbe je vrлина – u idealnom slučaju rješenje bi trebalo biti takvo da ga i tehnički manje vješti pojedinci (tzv. obični građani) mogu izvesti bez egzotičnih i teško dostupnih alata. Istodobno ono ne bi smjelo biti trivijalno, tj. trebalo bi služiti svrsi, odnosno ostvarivati učinak koji nije moguće lako ostvariti na krajnje trivijalan način.
- Štedljivost je također vrлина i bit će vrlo važan element u evaluaciji prijedloga rješenja. Materijali i alati koji se koriste pri izvedbi rješenja trebali bi biti pristupačni.
- Prilikom projektiranja prednost treba dati upotrebi materijala čiji je ekološki otisak nizak – takvima za čije dobivanje nije potrebno utrošiti puno energije, koji se mogu lako reciklirati, koji nisu toksični, itd...)
- Rješenje predstavljeno u prijedlogu mora biti kompletno, tj. takvo da ga je moguće odmah koristiti u kućanstvu ili seoskom gospodarstvu. Rješenje mora biti samodostatno, tj. mora služiti određenoj korisnoj svrsi vezanoj uz održivost u svakodnevnom životu samo po sebi, a ne tek kao dio nekog većeg i kompleksnijeg tehničkog rješenja. Iznimno, ono može biti dodatak nekom alatu ili napravi jedino ukoliko je taj alat, odnosno naprava, uobičajeno prisutna u većini hrvatskih kućanstava.

Tko će procjenjivati tehnička rješenja prijavljene na natječaj?

Savjet *Laboratorija* sastavljen od pojedinaca dulje vrijeme uključenih u razne projekte vezane uz *uradi-sam* održivost. Sastav savjeta je sljedeći:

- **Bruno Motik** (udruga ZMAG), dugogodišnji permakulturni aktivist te popularizator održivih energetske rješenja i održive gradnje.
- **Cvijeta Bišćević**, arhitektica; sudionica i pokretačica više inicijativa vezanih uz urbano vrtlarstvo.
- **Faton Berzati**, student elektrotehnike; dugogodišnji volonter i neslužbeni alatničar *Biciklopopravljajone*.
- **Borko Magazin**, sociolog i dugogodišnji volonter *Biciklopopravljajone*.
- **Ivan Gregov**, akademski slikar i permakulturni instruktor. Dugogodišnji okolišni aktivist koji je, uz popularizaciju permakulture, sudjelovao i u brojnim inicijativama vezanim uz promociju održivog transporta.
- **Eugen Vuković**, voditelj Info centra Zelene akcije i koordinator projekta *Biciklopopravljajone* Zelene akcije.

Koje bi koristi sudionici trebali imati od sudjelovanja u projektu?

Iako sudjelovanje u projektu neće biti financijski nagrađeno, a fizički predmeti koji se u sklopu projekta realiziraju ostaju u vlasništvu Zelene akcije, sudionici bi od sudjelovanja u projektu trebali imati višestruke indirektno koristi.

- Kao prvo, sudionici će u procesu realizacije svojih rješenja imati priliku steći nove praktične vještine. To će se dogoditi kroz suradnju sa iskusnijim volonterima Zelene akcije koji će pomagati u realizaciji rješenja, a koji već posjeduju određene praktične vještine vezane uz, primjerice, obradu metala, obradu drveta, korištenje pojedinih alata, itd...
- Sudionici će imati pristup velikom broju električnih i ručnih alata u relativno dobro

- opremljenoj radionici Zelene akcije.
- Sudionici će moći koristiti prostor (radionicu Zelene akcije), prilično prostranu i sretno smještenu u samom centru grada.
- Koordinator izrade odabranih rješenja će tokom listopada imati prilike otputovati u Berlin i tamo posjetiti neke od institucija koje se bave temama vezanim uz ekološki dizajn i uradi sam održivost. Sve troškove putovanja snosi Zelena akcija, odnosno njen njemački partner.

Kako se prijaviti na natječaj?

- Za prijavu na natječaj je, uz detaljan opis tehničkog rješenja kojeg se u sklopu *Laboratorija* namjerava realizirati, potrebno ispuniti obrazac kojeg možete preuzeti na slijedećoj web-adresi:

<http://tinyurl.com/obrazac-uradi-sam-labos>

Ispunjeni obrazac i opis rješenja potrebno je do 31.8.2014. poslati na e-mail adresu eugen@zelena-akcija.hr.

- Na natječaju će za realizaciju biti odabrana ukupno 3 rješenja. Važno je reći da su teme za dva od spomenuta tri rješenja zadane unaprijed: iskorištavanje organskog otpada i ljudskom snagom pogonjena mobilnost (human powered mobility). Tema trećeg rješenja je otvorena, tj. mogu je slobodno izabrati sami predlagači pod uvjetom da ima veze s održivošću u svakodnevnom životu (za više detalja pogledati odjeljak o kriterijima procjene prijedloga tehničkih rješenja). Prilikom prijave prijedloga tehničkog rješenja na natječaj predlagač će, dakle, u prijavnim obrascu morati naznačiti pod koju temu predloženo rješenje potpada.
  - a) iskorištavanje organskog otpada
  - b) ljudskom snagom pogonjena mobilnost (human powered mobility)
  - c) ostalo

Predlagači mogu, na odvojenim prijavnica, prijaviti više prijedloga u više kategorija ili čak više prijedloga unutar iste kategorije, ali će u konačnici u sklopu *Laboratorija* moći realizirati samo jedan (ukoliko ga, dakako, savjet odabere).

- Detaljan opis predloženog tehničkog rješenja koji se prilaže prijavnim obrascu može uključivati tekst, nacрте, slike, različite računalne datoteke i slične materijale čiji format i količina nisu unaprijed zadani. Predlagač bi u detaljnom opisu tehničkog rješenja, između ostalog, trebao objasniti razloge zbog kojih su izabrani materijali koji su izabrani, zbog čega su pojedini elementi sustava izvedeni na način koji su izvedeni, zbog čega su za izradu rješenja odabrani postupci koji su odabrani, itd. Detaljan opis bi trebao biti dovoljno detaljan da se iz njega jasno može vidjeti kako bi točno konačni proizvod trebao izgledati te koji će se postupci primjenjivati u njegovoj izradi. Unatoč tome, a kako bi se evaluatorima prijedloga olakšao posao, molimo predlagače da ne ulaze u nepotrebne i suvišne detalje, kao i da ne pretjeruju s količinom priloga.
- S realizacijom prijavljenih projekata početak će se 8. rujna 2014., a završiti bi se trebalo do 8. prosinca 2014.

***

Projekt Laboratorija za *uradi-sam* održivost Zelena akcija realizira u suradnji s njemačkim Neovisnim institutom za pitanja okoliša (Unabhängiges Institut für Umweltfragen – UfU) te uz podršku Njemačke savezne zaklade za okoliš (Deutsche Bundesstiftung Umwelt – DBU).